

Oslo, 25.10. 2021

Innspill til forslag budsjett for 2022 – helse og omsorgskomiteen

Folkehelse skapes stort sett alle andre steder enn i helse- og omsorgssektoren. Derfor må komiteen være en pådriver til at andre komiteer setter fokus på temaet. Det er et nasjonalt mål at inaktiviteten skal reduseres med 10% innen 2025. Vi vet at friluftslivet er en viktig bidragsyter til livskvalitet for stadig flere. Det er også nordmenns viktigste kilde til fysisk aktivitet, og den formen for mosjon flest kan tenke seg å gjøre mer av. I tillegg gir det svært gode folkehelse-effekter til lave kostnader. Vi er klare til innsats, men har ikke midler.

Levekårsundersøkelsen til SSB fra 2020 viser at organisert friluftslivsaktivitet i regi av friluftslivsorganisasjonene er en viktig inkluderingsarena for barn med innvandringsbakgrunn. I Oslo er det en høyere andel av disse som deltar i organiserte friluftslivsaktivitet enn barn uten innvandringsbakgrunn.

<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/barn-fra-vestkanten-mest-aktive-i-oslo>

Friluftsliv må styrkes, ikke svekkes

Til tross for at friluftsliv aldri har vært viktigere, har det siden 2017 stadig blitt mindre midler. I perioden 2017- 2021 er nesten hver tredje krone kuttet i tilretteleggings- og aktivitetsmidler for friluftslivsorganisasjonene over Klima- og miljødepartementets budsjett.

Norsk Friluftsliv vil på vegne av våre medlemsorganisasjoner – de 18 største, landsdekkende friluftslivsorganisasjonene - be Stortinget bidra til å snu denne negative utviklingen. Vi ber om at friluftslivets økonomiske rammevilkår styrkes vesentlig i budsjettet for 2022, som et minimum at aktivitetsmidlene via HOD og KLD kommer tilbake til 2017-nivå. I statsbudsjettsammenheng er dette svært små midler, men for å favne flere er dette helt avgjørende midler for organisasjonene.

Kutt i midler som får nye grupper i aktivitet

Det er vanskelig å forstå at kuttet er tilsiktet, og vi stiller spørsmål om dette har skjedd fordi friluftslivet har falt mellom flere stoler (les departementer). Frem til 2015 hadde Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) en tilskuddsordning til fysisk aktivitet og friluftsliv på 35,4 millioner, og Klima og miljødepartementet (KLD) avsatte tilsvarende beløp til aktivitetsmidler på post 78, Friluftslivformål. Totalt var tilskuddene på om lag 70 millioner til aktivitet i de to departementene. I 2016 var tilskuddsposten hos HOD slettet, og 21,5 millioner av disse var overført til KLD. Målet med

overføringen var å forenkle tildelingen og styrke friluftslivet, men i realiteten har midlene til friluftslivet blitt stadig mer svekket. Fra 2017 har tilskuddene til friluftslivsaktivitet blitt redusert fra 55 til 42,5 millioner over KLD sitt budsjett.

Organisert friluftslivsaktivitet er en viktig arena for både inkludering, og minske sosial ulikhet.

Aktivitetsmidler benyttes primært av organisasjonene til å få nye grupper til å prøve aktiviteter innen friluftsliv. Eksempler på dette er barn- og unge som ikke har foreldre som overfører kunnskap og kompetanse om å være aktive i naturen. At friluftslivets organisasjoner lykkes med å inspirere og mobilisere nye målgrupper, viser blant annet funn i levekårsundersøkelsen fra SSB:

- langt flere innvandrere oppgir at de går på tur en eller flere ganger månedlig, sammenlignet med i 2017. Det er en oppgang på 13% fra 2017
- at innvandrerbarn deltar mindre i organisert aktivitet er kjent, unntaket er deltakelse i uteaktiviteter i regi av organiserte friluftslivsorganisasjoner. Her er deltakelsen for barn i Oslo med innvandringsbakgrunn 10 prosent, mot 6 prosent blant barn uten innvandringsbakgrunn. (se lenke tidligere i dokumentet)

Disse funnene vitner om at tilretteleggingen og tilbudene fra organiserte friluftslivsorganisasjoner både appellerer og er betydningsfulle for mange barn også de med innvandringsbakgrunn.

I en undersøkelse blant stortingskandidatene før valget svarte et stort flertall at de vil arbeide for at midlene minst kommer tilbake til 2017-nivået, svært mange ville også øke aktivitets- og tilretteleggingsmidlene ut over dette. Vi håper derfor dette oppfylles i budsjettet for 2022.

Merknader:

Skal frivilligheten fortsette den viktige innsatsen med å tilrettelegge for, og tilby aktiviteter som sikrer videreføring av friluftsliv som kulturell kompetanse til nye generasjoner, må innsatsen anerkjennes og rammebetingelsene være på plass. Vi ber derfor om at Stortinget bidrar til å snu den negative utviklingen gjennom å fremme viktigheten av friluftslivet både som frivillig aktør, folkehelsearena, inkluderingsarena, og ikke minst en arena for glede og mestring for flest mulige. Dette vil være med å bidra til at det nasjonale målet om 10% reduksjon i inaktiviteten nås.

Det er flere muligheter til å styrke satsingen på friluftslivsaktivitet.

1. Styrke underposten aktivitetsmidler internt i kap. 1420, post 78, Friluftsliv. Ved å bidra til at KLD styrker aktivitetsmidlene med 13,9 millioner kroner fra 46,5 (forslaget for 2022) til 60 millioner kroner (indeksregulert). Dette er på nivå som i 2017. Videre ber vil komiteen understreke behovet for å styrke friluftslivsorganisasjonens økonomiske rammebetingelser i årene som kommer.
2. Alternativt at det opprettes en ny tilskuddsordning i HOD som er søkbar for de frivillige friluftslivsorganisasjonene på nasjonalt nivå med mål om å skape et mer aktivitetsvennlige samfunn og øke andelen fysisk aktive.

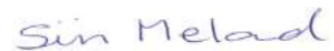
Om kap.1420, post 78 friluftsmål, i budsjettet til KLD

Post 78, er en sekkepost der alle tilskudd til friluftsmål er innlemmet. Det vil si at både midler til fysisk tilrettelegging for friluftsliv, aktivitetstiltak og Skjærgårdstjenesten inngår i samme budsjettpost. Dette tilslører den negative utviklingen, og vi har bedt KLD vurdere å dele opp post 78, slik at utviklingen til underpostene tydeliggjøres.

Med vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Bente Lier
generalsekretær

Siri Meland
fagsjef myndighetskontakt